

Vysoká škola finanční a správní, o.p.s.
studijní středisko Most

Vyhodnocení dotazníků účastníků projektu „Podpora vytváření krajských plánů střednědobého rozvoje sociálních služeb a vytváření místních partnerství v Jihomoravském kraji“

Dotazníky byly zpracovány jako součást závěrečné zprávy z 1. etapy řešení zakázky „*Návrh priorit ve smyslu potřeb obyvatel Jihomoravského kraje v oblasti sociálních služeb*“.

Dotazování proběhlo v závěru června 2007, do vyhodnocení byly zahrnuty vyplněné dotazníky představitelů všech 18ti měst Jihomoravského kraje zapojených v projektu.

Zpracovali: PhDr. Jan Rytina, CSc.
Mgr. Josef Šikl
Mgr. Michal Tomčík

Předkládá: Ing. Josef Švec, ředitel
Vysoká škola finanční a správní
Studijní středisko Most
Pionýrů 2806
43401 Most

V Mostě 7.8.2007

OBSAH

1. ÚVOD.....	3
2. VYHODNOCENÍ OTÁZEK Č. 1 – 7.....	4
3. VYHODNOCENÍ OTÁZEK Č. 8 – 16.....	14
4. ZÁVĚR.....	22

1. ÚVOD

Ve zprávě hodnocený dotazník byl připraven jako vstupní pracovní podklad pro pokračování řešení zakázky VŠFS v její 2. etapě (červenec až říjen 2007). Jeho cílem bylo získat náměty pro přípravu realizace místních šetření, pracovních jednání, kulatých stolů a dalších pracovních aktivit v jednotlivých městech během podzimu 2007 (pro tyto aktivity ve zprávě používáme společný termín „kulaté stoly“).

Celkové zaměření otázek v dotazníku vychází z hypotéz a ze souboru námětů pro jejich ověření, formulovaných v závěrečné zprávě z 1. etapy řešení zakázky. Jejich velmi odpovědné vyplnění zástupci všech partnerských měst v projektu *„Podpora vytváření krajských plánů střednědobého rozvoje sociálních služeb a vytváření místních partnerství v Jihomoravském kraji“* (v textu dále jen „PROJEKT“) představuje určitou specifickou formu komunikace mezi řešiteli zakázky a členy PROJEKTU.

Vzhledem k potřebě řídicích týmů KPSS ve městech Jihomoravského kraje, mít získané poznatky z provedeného šetření k dispozici co nejdříve, má předkládaná zpráva z hlediska celého řešení zakázky spíše pracovní charakter. Zpráva zatím neobsahuje souhrnné zobecnění poznatků a doporučení, jež budou formulovány na základě výsledků místních šetření a budou zahrnuty až do závěrečné zprávy celého řešení zakázky.

Dotazník zodpověděli představitelé všech 18ti obcí zapojených do PROJEKTU.

2. VYHODNOCENÍ OTÁZEK Č. 1 – 7

K vyhodnocení těchto otázek byl využit program SPSS („statistický balík pro společenské vědy“). Protože se jedná o velmi malý soubor dotazovaných, je třeba s poznatky pracovat opatrně, interpretační poznámky mají více charakter „podnětů pro uvažování“ než doložených tvrzení. V tom smyslu mohou být pokračováním „specifické diskuse“ členů obou týmů, zmíněné v úvodu zprávy. Dodejme také, že kromě možné inspirativní hodnoty pro čtenáře zprávy považujeme zvolený způsob za vhodnější než často používanou „příkladovou metodu“, ve které převažují tendence důrazně prosazovat to, co jej zvláště zaujalo, popř. to, s čím má osobní zkušenost.

Jako prostředek vnitřního porovnání byl zvolen znak **velikost měst**. Odlišeny byly:

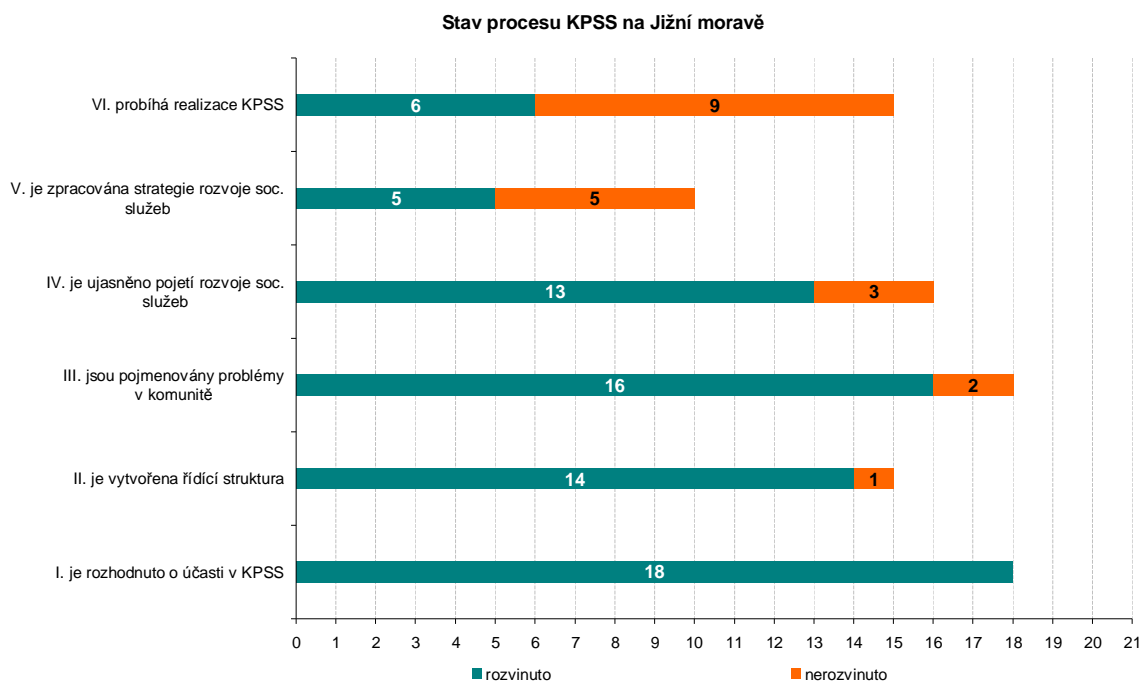
- **Brno**,
- obce mající více než 20 000 obyvatel - **Blansko, Břeclav, Hodonín, Vyškov, Znojmo**,
- obce střední velikosti od 20 000 do 6 100 obyvatel - **Boskovice, Bučovice, Kuřim, Kyjov, Tišnov, Veselí nad Moravou**,
- obce s nejmenším počtem obyvatel - **Hustopeče, Moravský Krumlov, Pohořelice, Rosice, Slavkov u Brna, Židlochovice**.

Ze statistických ukazatelů byly u standardizovaných uzavřených otázek použity průměry a procentuální (relativní) četnosti. Třídění 2. stupně bylo provedeno jen dle proměnné „velikost měst“ (jeho výsledky jsou v textu připomenuty jen pokud hodnota χ^2 -kvadrát byla menší než 0,05 a adjustovaný reziduál v absolutní hodnotě byla menší nebo rovna 2,00).

2.1 DOSAŽENÁ ÚROVEŇ PROCESU KPSS NA JM V JEHO JEDNOTLIVÝCH ETAPÁCH (otázka č. 1)

Otázka uvozující tuto problematiku zněla: „**Proces KPSS probíhá v několika etapách. Zamyslete se nad stupněm jeho rozvoje ve vašem regionu, každou uvedenou fází ohodnotte číslem 1 až 5**“ (1 znamená nejvíce rozvinuto, 5 nerozvinuto).

Odpovědi shrnuje následující graf. Na ose Y jsou vyznačeny jednotlivé etapy rozvoje KPSS (nabízené varianty odpovědí), osa X zobrazuje hodnocení etap KPSS respondenty jako rozvinuté (odpovědi 1 až 3) či jako nerozvinuté (5).

Z grafu je patrné, že:

- stupeň rozvoje KPSS je v jednotlivých obcích kraje rozdílný
- ve více než třech čtvrtinách obcí již byly pojmenovány sociální problémy v komunitě a je ujasněno pojetí rozvoje sociálních služeb
- pouze v jedné třetině obcí je zpracována strategie rozvoje sociálních služeb, proces komunitního plánování zde již dospěl do realizační fáze

Výsledky třídění 2. stupně přinesly tyto poznatky:

- 5. a 6. etapa rozvoje KPSS je realizována ve městech s více než 20ti tisíci obyvatel (souvislost mezi počtem obyvatel a zpracováním strategie sociálních služeb v tomto městě je statisticky významná – $\chi^2 = 0,08$)
- k tomuto rozložení bude přihlíženo při diferencované formulaci závěrečných doporučení; příprava a realizace přechodu na realizaci KPSS je aktuální městech na Jižní Moravě, menších než 20 tisíc obyvatel

V minulosti byla sociální péče starostů okresů a krajů, takže větší města jsou lépe vybavena personálně, technicky i finančně, zatímco menší obce mohou mít problémy. Vzdělávání pracovníků – koordinátorů jednotlivých KPSS je v obcích v počátečních fázích nezbytná. Ke zvážení, zda právě v menších obcích by pomoc neměla být více intenzivní (společné workshopy „opozděných“ s „rozjetými“, krátkodobé stáže oběma směry, přímá individuální metodická pomoc apod.)

2.2 TROJKOVÁ ŠKOLENÍ ČLENŮ ŠIRŠÍCH TÝMŮ KPSS V DOBĚ ŘEŠENÍ PROJEKTU (otázka č. 2)

Takzvané trojkové školení bylo připraveno pro zapojená města jako součást PROJEKTU. Probíhalo společně pro zástupce zřizovatelů, poskytovatelů a uživatelů, výběr prováděly řídicí štáby měst.

Otázka zněla: „**Kolik členů vašeho týmu se až dosud zúčastnilo trojkového školení organizovaného Komunitním plánováním, o.p.s. Kolik jich zde zúčastnilo zřizovatele, poskytovatele, uživatele. Kolik dalších byste ještě mohli na školení vyslat?**“

Dotazovaní uváděli počty proškolených a pro kurz připravených osob podle jejich pozice ve struktuře KPSS. Uvedli také celkové počty dobrovolníků mezi účastníky (většinou jde o poskytovatele služeb) a počet dalších potenciálních účastníků kurzů.

Základní přehled o této přípravě v jednotlivých skupinách měst obsahuje následující tabulka. V ní jsou v řádcích uvedeny skupiny účastníků KPSS, ve sloupcích pak počet zastoupených měst, počet proškolených účastníků, počty měst a účastníků, které se ještě mohou kurzů účastnit a počet měst, ve kterých dosud nikdo proškolen nebyl.

ÚČASTNÍCI VZDĚLÁVÁNÍ	zastoupeno měst	počet účastníků	nezastoupeno měst	připraveno měst/účastníků
Zřizovatelé	16	21	2	3/4
poskytovatelé z MěÚ	11	12	7	3/4
poskytovatelé NNO	7	9	11	4/11
Uživatelé	13	15	5	3/6
Dobrovolníci	6	7	12	2/5

Při rozvaze nad tabulkou nepřehlédneme:

- naprostá většina měst své zástupce na trojková školení vyslala
- příznivé je zastoupení uživatelů na kurzech

- proškolení poskytovatelé zastupují častěji příspěvkové organizace zřizované městem
- většina měst nevyslala na trojkové školení zástupce poskytovatelů z NNO
- v době prováděného šetření byla možná účast dalších 19ti pracovníků, většina z nich pracuje v NNO
- zastoupení dobrovolných spolupracovníků v těchto kurzech je nízké

Výsledky třídění 2. stupně přinesly tyto poznatky:

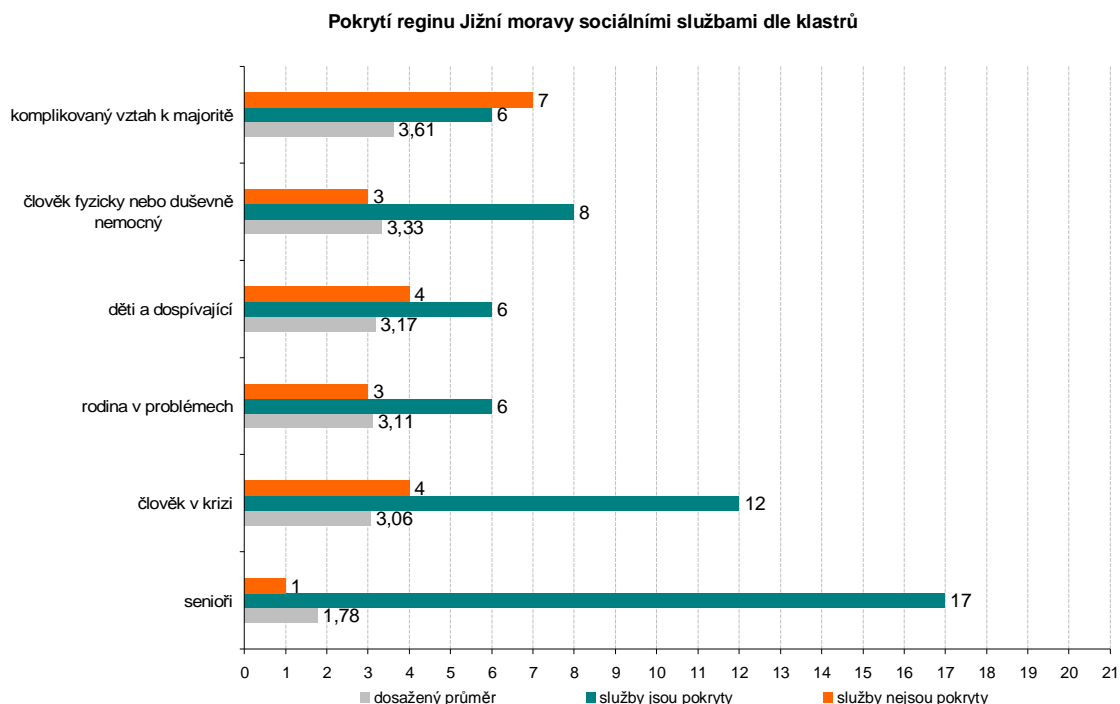
- kurzů se dosud nezúčastnil nikdo ze dvou měst s počtem obyvatel 6 100 až 20 000
- ve městech s počtem obyvatel 6 100 až 20 000 jsou připraveni poskytovatelé z NNO a dobrovolníci jsou

Pro příští běhy školení bude vhodné zajistit větší účast dobrovolníků, uživatelů a zástupců poskytovatelů z institucí řízených obcemi, ale zejména NNO.

2.3 ZAJIŠTĚNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB PRO VYBRANÉ CÍLOVÉ SKUPINY UŽIVATELŮ (otázka č. 3)

Další položená otázka zněla: „**Označte číslem 1 až 5 jak jsou ve vašem regionu pokryty sociálními službami potřeby uživatelů v jednotlivých cílových skupinách**“ (1 znamená nejvíce pokryty, 5 nepokryty).

Odpovědi shrnuje graf, ve kterém jsou uvedeny dosažené kladné (odpovědi 1-2), záporné (odpověď 5) i průměrné hodnoty pro jednotlivé klastry cílových skupin uživatelů sociálních služeb.

Při rozvaze nad grafem nepřehlédneme:

- výrazně nepříznivější je hodnocení zajištění sociálních služeb pro seniory, pouze v jednom z hodnocených měst tyto zajištěny nejsou; také průměr jednotlivých ohodnocení komplexnosti služeb je v případě seniorů nepříznivější;
- většina měst hodnotí příznivě zajištění sociálních služeb pro člověka v krizi

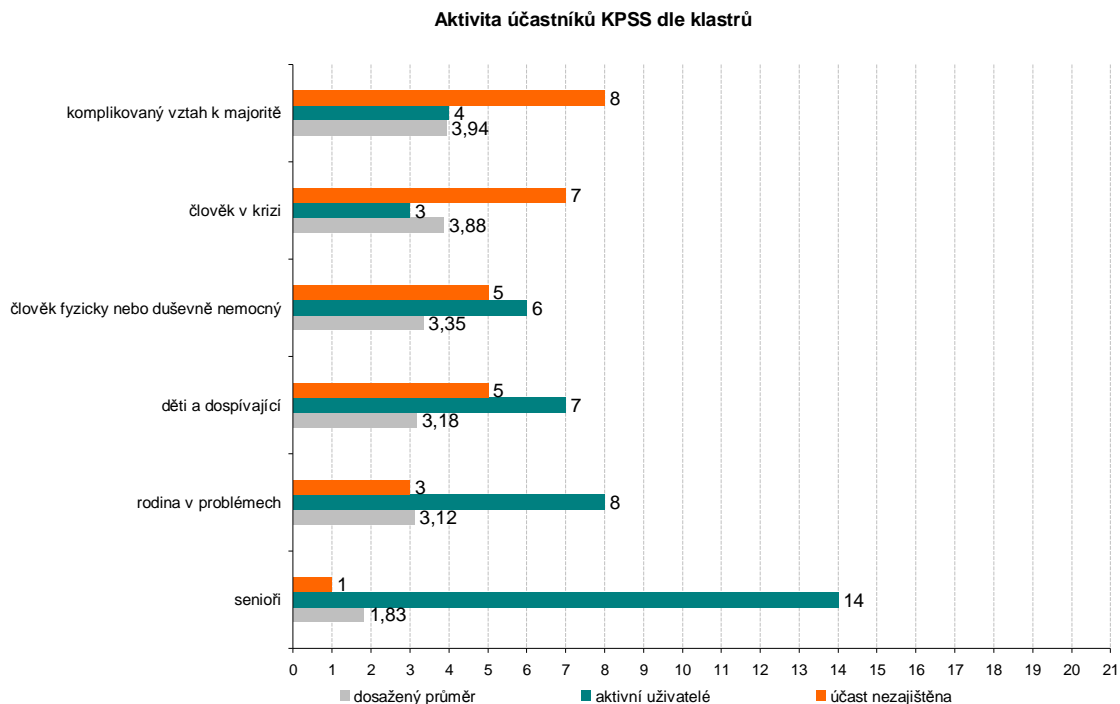
- nejméně jsou zajištěny služby pro osoby s komplikovaným vztahem k majoritní společnosti

Pokud jde o ostatní cílové skupiny bývá větší výskyt problémů ve větších městech a tak se menší obce těmito oblastmi méně zabývají. Patrně by bylo vhodné vytvořit jakési spádové oblasti a v nich centra se zaměřením na služby pro tu kterou cílovou skupinu. Terénní pracovníci takového centra by pak dojížděli podle potřeby do menších obcí. Větší pozornost si zaslouží cílová skupina osob s komplikovaným vztahem k majoritní společnosti. Statistiky přestupků a kriminality, ale také nezaměstnanosti a dalších jevů marginalizace signalizují, že tato cílová skupina a její problémy budou sílit.

2.4 AKTIVITA UŽIVATELŮ V JEDNOTLIVÝCH KLASTRECH CÍLOVÝCH SKUPIN (otázka č. 4)

Otázka zaměřená na hodnocení současného stavu aktivity uživatelů v procesu KPSS zněla: „Označte číslem 1 až 5 jak se ve vašem městě až dosud podařilo zajistit aktivní účast uživatelů v jednotlivých cílových skupinách uživatelů“ (1 znamená účast odpovídající potřebám, 5 žádná účast).

Odpovědi shrnuje graf, ve kterém jsou opět uvedeny dosažené kladné (odpovědi 1-2) i záporné (5) hodnoty pro jednotlivé kategorie, stejně jako průměrné hodnocení míry aktivity účasti uživatelů za vybrané klastry. Odpovědi poskytli zástupci 18ti obcí.

Při rozvaze nad grafem nepřehlédneme:

- aktivní účast uživatelů je nejvíce zajištěna v případě seniorů
- pořadí hodnocení cílových skupin je podobné jako v případě hodnocení zajištěnosti sociálních služeb pro tyto skupiny; výjimkou je nízké aktivní zastoupení uživatelů v cílové skupině člověk v krizi
- nejnižší účast uživatelů evidujeme v cílových skupinách člověk v krizi a lidé s komplikovaným vztahem k majoritní společnosti

Relativně vyšší aktivní zapojení ve srovnání s výše jmenovanými skupinami uživatelů (průměrné hodnocení 3,35 a nižší) může souviset s tradicí sociálních služeb poskytovaných v minulosti státními (dnes příspěvkovými) subjekty, s podílem NNO v jednotlivých cílových skupinách, s novostí některých sociálních jevů, s nižší mírou výskytu těchto skupin ve městě, s neinformovaností lidí v těchto sociálních skupinách o tom, kdo patří do cílové skupiny sociálních služeb apod. Určení případné souvislosti získané údaje neumožňují.

Vyšší aktivita seniorů vychází pravděpodobně z jejich potřeby sociálních kontaktů, které odchodem ze zaměstnání a ze společenského života ztratili zčásti nebo zcela. Vhodnou stimulací lze dosáhnout ještě intenzivnější spolupráce a využití životních zkušeností. Těžkosti se zapojením ostatních skupin uživatelů mohou souviset se specifičností jejich problému (nechtějí nebo nemohou být aktivní), nebo mohou být důsledkem malé nabídky služeb pro jejich skupinu (výhoda větších měst je v tomto ohledu nesporná).

Výsledky třídění 2. stupně přinesly také tyto poznatky:

- aktivní zapojení osob s komplikovaným vztahem k majoritní společnosti souvisí s velikostí města, nejvyšší je ve městech s více než 20 tisíci obyvatel; souvislost je statisticky významná ($\chi^2 = 0,06$)

2.5 SOUHRNNÉ HODNOCENÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB V REGIONU

(otázka č. 5)

Tři základní součásti sociálních služeb byly hodnoceny v odpovědích na otázku:

„Zhodnoťte vždy samostatně úroveň sociálního poradenství, služeb sociální péče a služeb sociální prevence v jednotlivých klastrech cílových skupin. Použijte stupnici 1 až 5“ (1=výborná úroveň, 2=vyhovující úroveň, 3=ještě přijatelná úroveň, 4=nevyhovující úroveň, 5=neposkytuje se).

Odpovědi shrnuje tabulka, ve které jsou v řádcích uvedeny jednotlivé skupiny uživatelů sociálních služeb. Sloupce obsahují aritmetický průměr odpovědí (díky konstrukci otázky je jeho vypovídající hodnota ve srovnání s předchozími otázkami spíše orientační), příznivé hodnocení aktivní účasti uživatelů (odpovědi 1 a 2), údaje o obcích, kde je úroveň této služby hodnocena jako nevyhovující (odpověď 4) a kde se příslušná služba neposkytuje (5). Jednotlivé součásti sociálních služeb jsou hodnoceny v samostatných tabulkách. Cílové skupiny uživatelů jsou v nich seřazeny sestupně podle úrovně zajištění sociálních služeb.

a) Úroveň poradenství pro cílové skupiny uživatelů

SOCIÁLNÍ PORADENSTVÍ	průměr	vyhovující (1-2)	nevyhovující (4)	nezajištěny (5)
Senioři	1,44	18/100%	0	0
rodina v problémech	2	15/83,3%	0	1/5,6%
děti a dospívající	2,11	14/77,8%	1/5,6%	1/5,6%
člověk v krizi	2,56	12/66,7%	2/11,1%	2/11,1%
komplikovaný vztah k majoritě	2,65	10/55,6%	0	2/11,1%
člověk fyzicky nebo duševně nemocný	2,78	9/50%	2/11,1%	2/11,1%

Při rozvaze nad tabulkou nepřehlédneme:

- výrazně nad průměrem jsou senioři
- příznivé hodnocení poradenství pro rodiny v problémech může souviset s prací odborů péče o rodinu s dětmi na městských úřadech, v případě dětí a dospívajících může být tento vliv přisuzován škole

- v případě lidí fyzicky nebo duševně nemocných je poradenství pravděpodobně současně nahrazováno péčí
- počet měst, která poradenství hodnotí jako nevyhovující nebo jako vůbec nezajišťované, je nízký (1, resp. 2 města), v případě seniorů taková města nejsou

Výsledky třídění 2. stupně přinesly také tyto poznatky:

- úroveň poradenství pro cílovou skupinu osob s komplikovaným vztahem k majoritní společnosti souvisí s velikostí města, nejvyšší je ve městech s více než 20 tisíci obyvateli; souvislost je statisticky významná (Chí-kvadrát = 0,05)

Větší nabídka služeb odborného poradenství je výhodou větších měst (sídla institucí poradenských, zdravotnických, NNO). Základní poradenství vykonávají pracovníci institucí sociálních služeb. Protože poradenství souvisí s informováním o sociálních službách, je žádoucí, aby tato služba měla širší záběr a byla intenzivnější.

b) Úroveň péče pro cílové skupiny uživatelů

SOCIÁLNÍ PÉČE	průměr	vyhovující (1-2)	nevyhovující (4)	nezajištěny (5)
Senioři	1,78	16/88,9%	0	0
rodina v problémech	2,94	13/72,2%	2/11,1%	3/16,7%
člověk fyzicky nebo duševně nemocný	3,17	7/38,9%	4/22,2%	3/16,7%
komplikovaný vztah k majoritě	3,29	7/38,9%	2/11,1%	5/27,8%
děti a dospívající	3,33	6/33,3%	5/27,8%	4/22,2%
člověk v krizi	3,41	7/38,9%	2/11,1%	6/33,3%

Při rozvaze nad tabulkou nepřehlédneme:

- úroveň péče je ve srovnání s poradenstvím hodnocena méně příznivě
- výrazně nad průměrem jsou opět senioři, péče je zde vždy hodnocena jako výborná nebo vyhovující
- péče o lidi fyzicky nebo duševně nemocné, o člověka v krizi, o děti a dospívající a o občany s komplikovaným vztahem k majoritní společnosti je hodnocena jako výborná nebo vyhovující vždy v méně než 40% měst; ve vztahu k těmto skupinám je také relativně často poskytovaná péče hodnocena jako nevyhovující

Výsledky třídění 2. stupně přinesly také tyto poznatky:

- úroveň péče o „člověka v krizi“ dosahuje nejvyšších hodnot ve městech nad 20 tisíc obyvatel
- péče se skupině člověk v krizi s výjimkou 1 města poskytuje ve všech městech nad 20 tisíc obyvatel, neposkytuje se celkem v šesti menších městech (v obou hodnocených skupinách vždy ve třech městech)

V malých obcích není specializovaná sociální péče mnohdy zajišťována a ani být nemusí. Poptávka totiž může být tak malá, že by bylo neekonomické pro méně zastoupené cílové skupiny poskytovat. Nicméně alespoň terénní služby nebo detašovaná pracoviště ve spádových územích by mohla vyšší centra zajišťovat i pro ostatní cílové skupiny (vyjma seniorů).

c) Úroveň prevence pro cílové skupiny uživatelů

SOCIÁLNÍ PREVENCE	průměr	vyhovující (1-2)	nevyhovující (4)	nezajištěny (5)
Senioři	2,61	11/61,1%	0	3/16,7%
rodina v problémech	2,94	9/50%	2/11,1%	3/16,7%
děti a dospívající	3,33	2/11,1%	3/16,7%	3/16,7%
komplikovaný vztah k majoritě	3,65	2/11,1%	3/16,7%	5/27,8%
člověk v krizi	3,72	3/16,7%	6/33,3%	5/27,8%
člověk fyzicky nebo duševně nemocný	3,94	2/11,1%	3/16,7%	8/44,4%

Při rozvaze nad tabulkou nepřehlédneme:

- výrazně nad průměrem jsou opět senioři; ve srovnání s poradenstvím a péčí je však prevence hodnocena méně pozitivně
- značnou rezervu ve většině měst představuje prevence ve vztahu k většině cílových skupin s výjimkou seniorů a rodiny v problémech, velmi často je zde hodnocena jako nevyhovující nebo vůbec neprováděná; svůj vliv na přiřazování příslušného skóre zde pravděpodobně má nejednotné posuzování toho, co lze za prevenci považovat
- v případě lidí fyzicky nebo duševně nemocných je prevence jen obtížně realizovatelná

Výsledky třídění 2. stupně přinesly také tyto poznatky:

- ve městech nad 20 tisíc obyvatel je dvakrát hodnocena prevence pro lidi fyzicky nebo duševně nemocné jako vyhovující, dvakrát jako ještě přijatelná
- podobně je v těchto městech hodnocena prevence pro „člověka v krizi“

Prevenci bude u některých cílových skupin těžké realizovat v gesci obcí – mnohdy bude zapotřebí státní nebo krajské podpory, jindy se bude jednat o záležitost zdravotnické prevence (KPSS může v tomto ohledu spolupracovat s projektem Zdravé město). Pravděpodobně by bylo vhodné přesně stanovit, co lze u jednotlivých cílových skupin chápat jako prevenci a rozčlenit, co je v možnostech poskytovatelů, obcí, kraje a státní sociální politiky.

2.6 HODNOCENÍ VÝZNAMU VYBRANÝCH AKTIVIT V SOCIÁLNÍ OBLASTI

(otázka č. 6)

Na hodnocení významu vybraných aktivit v sociální oblasti byla zaměřena otázka: **„Připojujeme výčet některých činností, které by mohly napomoci rozvoji sociálních služeb ve vašem městě, popřípadě v Jihomoravském kraji. Posud'te, jaký mají význam“** (1=mají značný význam, 2=mají omezený význam, 3=nemají smysl a tedy ani význam).

V otázce byly odděleně hodnoceny aktivity vztahující se k uživateli, poskytovateli a zřizovateli.

Odpovědi shrnují tabulky, ve kterých jsou v řádcích uvedeny posuzované aktivity. Sloupce obsahují aritmetický průměr provedených hodnocení jejich významu, podíl jejich „značného významu“ (hodnota 1) a podíl „žádného významu“ (hodnota 3). Hodnocené aktivity jsou představeny v samostatných tabulkách podle vztahu k jednotlivým skupinám hlavních aktérů KPSS. Hodnocené aktivity jsou v nich řazeny sestupně podle významu, který jim je přisuzován.

a) Význam aktivit vztahujících se k uživatelům

UŽIVATELE SOCIÁLNÍCH SLUŽEB	průměr	mají značný význam	nemají smysl
katalog sociálních služeb	1,11	16/88,9%	0
mediální kampaň o KPSS	1,28	13/72,2%	0
šetření o překážkách v poskytování služeb	1,65	7/38,9%	1/5,6%
informace ve www subjektů v regionu	1,83	4/22,2%	1/5,6%
opakované sondy o úrovni služeb	1,83	4/22,2%	1/5,6%
připojíte další aktivity?	1,73	6	3

° další aktivity doplnilo 11 dotazovaných, z nich 2 svým návrhům přisuzují omezený význam, 3 žádný význam, své návrhy většinou slovně nevedli

Při rozvaze nad tabulkou můžeme konstatovat:

- všechny uvedené aktivity ve vztahu k uživateli jsou hodnoceny jako významné
- jako nejúčinnější jsou hodnoceny katalog služeb a pravidelná mediální informační kampaň
- slovně připojený námět „naučit se efektivně využívat získanou finanční podporu ze strany státu“ svědčí o promyšleném a zodpovědném přístupu ke KPSS

Podle našeho názoru bude, kromě informací o službách a možnostech jejich využití, vhodné postupně zařazovat informace o metodách využití služeb či přídavků, o právech a povinnostech uživatele.

b) Význam aktivit vztahujících se k poskytovatelům

POSKYTOVATELE SOCIÁLNÍCH SLUŽEB	průměr	mají značný význam	nemají smysl
pravidelné kontakty s dalšími poskytovateli	1,17	15/83,3%	0
iniciovat zřízení krajského doškolovacího střediska	1,50	12/66,7%	3/16,7%
iniciovat vytvoření školících programů pro dobrovolníky	1,56	9/50%	1/5,6%
využívání laických pracovníků a dobrovolníků	1,67	7/38,9%	1/5,6%
pravidelná šetření u svých klientů	2	5/27,8%	5/27,8%
připojíte další aktivity?	2	3	3

° další aktivity doplnilo 10 dotazovaných, z nich 4 svým návrhům přisuzují omezený význam, 3 žádný význam, své návrhy většinou slovně nevedli

Při rozvaze nad tabulkou můžeme konstatovat:

- také v případě poskytovatelů jsou v otázce uvedené aktivity hodnoceny převážně jako významné
- výjimku tvoří pravidelná šetření u klientů; může to souviset s tím, že s klienty v průběhu komunikují poskytovatelé průběžně
- jako nejúčinnější jsou hodnoceny pravidelné pracovní kontakty podobných zařízení
- poskytovatelé považují za velmi významné uvedené činnosti zaměřené na vzdělávání pracovníků sociálních služeb a využívání laických pracovníků a dobrovolníků
- slovně je připojen námět „podporovat činnost dobrovolníků“

- vzhledem k naší formulaci otázky si nejsme zcela jisti, zda respondenti odpovídali co si oni o aktivitách poskytovatelů sami myslí nebo jak podle nich uvažují poskytovatelé

Pouze pravidelná šetření u klientů považovali respondenti za méně významná, což může souviset s tím, že s klienty v průběhu času komunikují poskytovatelé průběžně. Pokud by však taková šetření prováděl nezávislý kontrolní orgán, mohly by být jejich výsledky důležitým ukazatelem kvality poskytovaných sociálních služeb toho kterého pracoviště.

c) Význam aktivit vztahujících se k zřizovatelům

ZŘIZOVATELÉ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB	průměr	mají značný význam	nemají smysl
péče o odborný růst pracovníků	1,06	17/94,4%	0
vytváření ekonomických podmínek pro KPSS	1,06	17/94,4%	0
sledovat možnosti vícezdrojového financování	1,11	16/88,9%	0
pravidelné informování zastupitelstva o KPSS	1,22	14/77,8%	0
iniciovat odstraňování překážek rozvoje KPSS	1,22	14/77,8%	0
připojíte další aktivity?	1,67	5	2

^o další aktivity doplnilo 9 dotazovaných, z nich 2 svým návrhům přisuzují omezený význam, 2 žádný význam, své návrhy většinou slovně neuvedli

Při rozvaze nad tabulkou můžeme konstatovat:

- všem posuzovaným činnostem je přisuzován značný význam, všechny uvedené aktivity jsou prakticky bezvýhradně hodnoceny jako značně závažné
- zvláště vyniká péče o odborný růst pracovníků sociálních služeb, vytváření ekonomických podmínek pro další rozšiřování sociálních služeb a využívání možností vícezdrojového financování sociálních služeb
- mírně nižší závažnost je přisuzována pravidelnému informování zastupitelstva a iniciování odstraňování překážek - může to souviset s tím, že tyto aktivity považují respondenti za samozřejmé nebo s vědomím, že problémy musí řešit sami
- slovně je připojen námět „podporovat vznik dobrovolnických center“

Při **souhrnném pohledu** na úroveň poskytovaných sociálních služeb můžeme konstatovat:

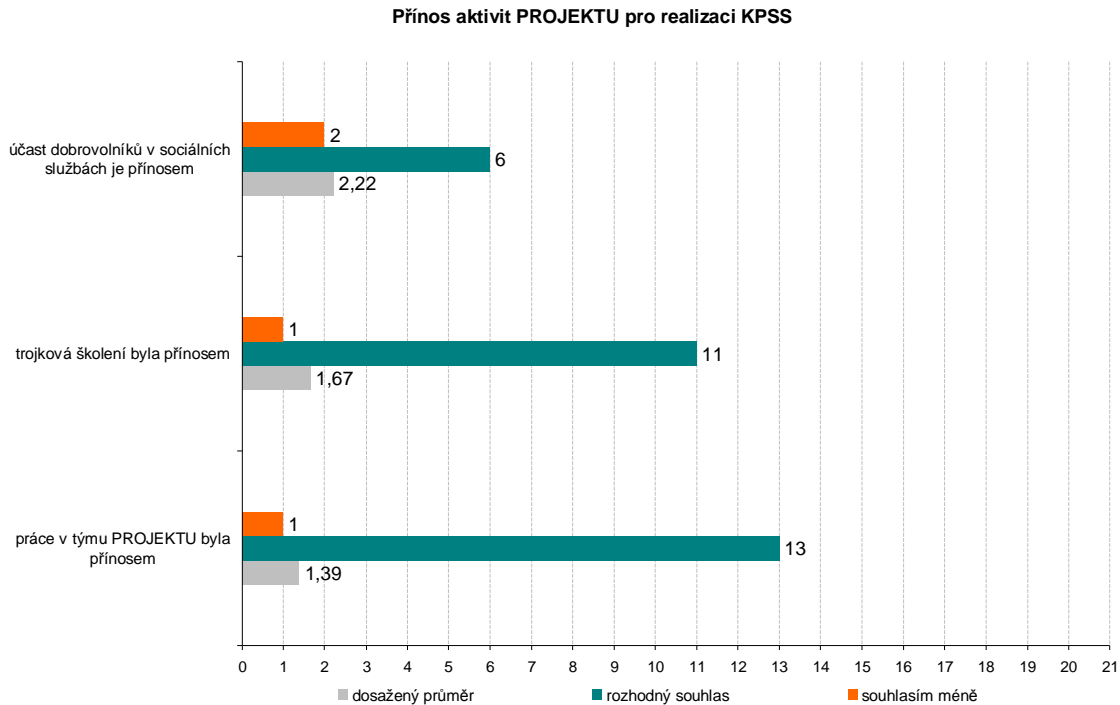
- všechny jmenované aktivity jsou ve městech Jihomoravského kraje posuzovány jako významné pro další rozvoj KPSS
- výsledek posouzení jmenovaných aktivit poskytuje náměty (případně zpevnění nebo upřesnění rozpracovaných záměrů) pro dokončování přípravy kulatých stolů v září 2007
- pro tyto bude vhodným doplňkem vyhodnocení otevřených otázek dotazníku v další části zprávy
- z hlediska hlavních aktérů KPSS mají nejvíce jasno dotazovaní zřizovatelé - největší význam mají aktivity, které dělají dotazovaní;

2.7 HODNOCENÍ PŘÍNOSU DOSAVADNÍ ÚČASTI V PROJEKTU

(otázka č. 7)

Poslední uzavřená otázka v dotazníku byla zaměřena na zjištění postojů, které přímo nebo zprostředkovaně souvisí s účastí respondenta na řešení PROJEKTU. Otázka zněla: „**Označte číslem 1 až 5 jaký význam přiřazujete níže uvedeným výrokům**“ (1 znamená rozhodně souhlasím, 5 vůbec nesouhlasím).

Odpovědi shrnuje graf, ve kterém jsou uvedeny výrazně kladné (odpověď 1), výrazně záporné (odpověď 4) hodnocení jednotlivých výroků a dosažené aritmetické průměry odpovědí. Žádný respondent nepřihodil některému z výroků hodnotu 5 (vůbec nesouhlasím)

Z údajů v grafu usuzujeme:

- práce týmu PROJEKTU je podle názoru jeho aktérů výrazným přínosem, PROJEKT přispívá k rozvoji komunitního plánování sociálních služeb v Jihomoravském kraji
- přínosné je také trojkové školení, organizované pro týmy v projektu zastoupených měst za účasti zástupců zřizovatele, poskytovatelů a uživatelů sociálních služeb
- nižší počet výrazně pozitivních výroků v případě přínosu účasti dobrovolníků v sociálních službách evidujeme ve městech s nižším počtem obyvatel; může to souviset se skutečností, že v nich subjekty poskytovatelů, ve kterých pracují dobrovolní spolupracovníci, nepůsobí

3. VYHODNOCENÍ OTÁZEK Č. 8 – 16

V otevřených slovních otázkách shrnujeme odpovědi do určitých logických bloků. Ve zvoleném přístupu se snažíme zachytit každý vyjádřený názor nebo postoj. Od původně uvažovaného záměru uvádět i město, odkud byl názor získán, jsme po úvaze ustoupili.

3.1 ZMĚNY V OBLASTI SOCIÁLNÍCH SLUŽEB V DŮSLEDKU ZÁKONA Č.108/2006Sb., O SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH A JEJICH DŮSLEDKY (otázka č. 8 a otázka č.9)

Na tuto oblast byly zaměřeny dvě otázky. První, která se zaměřila na nový zákon ve svém celku, zněla: „**Zákon 108/2006 přinesl v praxi KPSS některé změny. Můžete uvést které z nich ve vaší práci zejména vnímáte, jak se promítají nebo v budoucnu mohou promítnout do Vaší práce v oblasti sociálních služeb? Uveďte současně, jaké nové problémy tyto změny přinášejí a jak na ně reagujete nebo doporučujete reagovat?**“ Druhá, zaměřená výhradně na důsledky předávání sociálních dávek přímo uživateli sociálních služeb, zněla: „**Pokud jste to neuvedli v předcházející otázce, zamyslete se samostatně nad důsledky předávání sociálních dávek přímo uživatelí (nebo příbuznému či osobě blízké, která se zaváže pečovat o potřebného) s tím, že se tento sám rozhodne jakou službu si zaplatí? Jaké problémy v této oblasti vnímáte a co pro jejich řešení děláte nebo doporučujete?**“

Výpovědi k oběma těmto otázkám shrnujeme společně.

Výčet vnímaných změn:

- povinnost obcí zjišťovat sociální potřeby lidí a skupin lidí ve svém správním území - to přispěje k pokrytí nedostatečné sociální sítě
- penzióny byly změněny na domy pečovatelských služeb s byty zvláštního určení - tím se v bývalých penziónech může vytvořit prostor např. pro denní stacionář, odlehčovací služby, nouzové ubytování
- převážně pozitivně jsou vnímány např. změny:
 - * zavedení standardů kvality sociálních služeb
 - * povinná registrace poskytovatelů sociálních služeb jako podmínka pro jejich poskytování
 - * možnost poskytování také fakultativních služeb
 - * rovné podmínky pro poskytovatele služeb zřizovaných institucemi veřejné správy a samosprávy a NNO
 - * zákon umožňuje kontrolu nakládání s příspěvkem na sociální péči
 - * možnost podpisu smluv za uživatele neschopné se podepsat
- s určitými obavami jsou vnímány změny:
 - * některé změny v názvosloví, s tím souvisí:
 - uživatelé se někdy neorientují v tom, čeho se služba týká
 - ve městech s poměrně rozvinutým KPSS to přineslo určité komplikace, např. v oblasti stanovování priorit
 - * stanovené kvalifikační požadavky na poskytovatele sociálních služeb, tyto:
 - některé dobré, avšak nekvalifikované pracovníky diskvalifikují
 - se dotýkají zejména dobrovolných spolupracovníků
 - * zákon zkomplikoval poskytování sociálních služeb ve městě, kde již plánování rozpracováno – např. při mapování poskytovatelů – z důvodu změn názvosloví existují neaktuální adresáře apod.

Problémy v důsledku těchto změn:

- několikrát tazatelé uvádí, že se zatím závažné změny nevyskytují (jedenkrát toto s dodatkem „změny se týkají pouze rezidenčních služeb“)

- v souvislosti s **předáváním finančních prostředků přímo uživateli** je uváděno:
 - * částka zůstává v rodině uživatele, nevrací se do systému služeb, ve kterém jsou prostředky postrádány (uživatelé nejsou zvyklí platit „ze svého“ poskytování sociálních služeb - často jde spíše o vylepšování rodinného rozpočtu než o dotaci sociálních služeb)
 - * staří a nemocní jen těžko posoudí svou potřebu a cenu služby, pak je to v rukou rodinných příslušníků, kteří rozhodují za ně (snaha ušetřit)
 - * jde o možný podnět k novým konfliktním situacím v rodině, jak s příspěvkem naložit, (např. já mám peníze a ty se o mě starej, dovážené jídlo nechci, ženo vař - objevuje se snaha platit raději blízkým neprofesionálům – neplatit)
 - * na důsledné kontroly nakládání s příspěvkem, popř. kvalitu vykonávaných služeb nejsou na sociálních odborech dostatečné kapacity
 - * u uživatelů připoutaných na lůžko (např. LDN) je posílán příspěvek rodinným příslušníkům – náklady na služby nese poskytovatel; v DD, DPS přicházejí příspěvky na účty uživatelů, kteří nehradí služby – návrh pro odlišné posouzení osoby dle sociální situace, ve které se nachází (v domácnosti, v DPS, LDN)
 - * uživatel v malých obcích někdy služby využívat nemůže (ačkoliv příspěvek dostává), v obci a ani okolí není dostupný jejich poskytovatel
 - * vyskytují se i případy, že někomu není přiznán důchod, pak příspěvek na péči nestačí
 - * problém je též v současném nastavení počtu úkonů ve vztahu k soběstačnosti a k tomu částky na příspěvek na péči – nejsou stanoveny jednoznačné normy, standardy a jejich ohodnocení
 - * pozitivní je, že se některé osoby blízké začínají zapojovat do sociální péče
 - * narůstá též pozitivní tendence zůstat doma a platit např. sousedovi, známému
 - * někteří lidé přecházejí z penzionů do rodiny

Některá doporučení respondentů:

- peníze proplácet až po prokázání skutečné péče
- u ležících pacientů dávat příspěvek pečující osobě
- předávat příspěvky přímo poskytovatelům proti vyúčtování, adresně na uživatelem pojmenovanou službu
- zavést (zpřísnit) systém kontrol kvality poskytované péče
- stanovit zákonnou povinnost uzavírat trojstranné smlouvy
- v dalších oblastech
- stanovit povinnost vytváření střednědobých plánů také pro obce - odpovědný přístup ke KPSS zviditelní existující potřeby a možnosti i tam, kde tato problematika vedení města příliš nezajímá
- zlepšit podmínky pro posílení terénní práce
- koordinační činnosti v procesu KPSS zákon příliš neovlivňuje
- zaměřit poradenství na motivaci učení klientů ke vhodnému nakládání s příspěvkem

Podněty pro kulaté stoly:

- velkou pozornost věnovat přípravě úvodních vystoupení (vyjmenovat v něm zejména dobré příklady při řešení závažných problémů, zaměřit se na celkovou pozitivní orientaci průběhu)
- zaměřit se na zevrubnou informaci o změnách; informovat o tom, na které návazné problémy se cítíme být připraveni, ve kterých zvláště potřebujeme pomoc
- ocenit aktivní účast poskytovatelů v procesech KPSS
- vysvětlovat jak se věci mají v penzích pro důchodce, v dalších subjektech poskytovatelů služeb, pozitivní i negativní stránky po přenesení péče do rodin

- připomenout přetrvávající vlivy nezvyku za sociální služby někomu jinému platit, na platby ve školkách a jeslích jsme si zvykli snadno

Podněty pro příští řízení procesů KPSS:

- metodiky i konkrétními aktivitami reagovat na nové situace v oblasti, např.:
 - * problematika registrací subjektů poskytovatelů
 - * zpracovávání finančních rozvah a bilancí

3.2 ZABEZPEČENÍ SLUŽEB, KTERÉ ZÁKON Č.108/2006Sb. VYPOUŠTÍ

(otázka č. 10)

Na tuto oblast byly zaměřena takto formulovaná otázka: „***Jak doporučujete řešit poskytování některých služeb a aktivit, které nový zákon o sociálních službách vypouští? Máme na mysli na př. bydlení pro sociálně slabé rodiny, podporu zaměstnanosti nejvíce ohrožených skupin, sociální dopravu, rozšíření kapacity veřejně prospěšných prací aj.***“

Výčet nezařazených služeb:

- **bydlení ohrožených rodin:**
 - * je to v možnostech a kompetenci obce
 - * jasně definovat pojem sociální bydlení právní normou (podmiňující možnost dotací)
 - * dotační politika kraje a obcí na zřízení kapacit sociálního bydlení, možností např. státní fond bydlení
 - * bydlení zde jen po dobu, kdy někdo z rodiny zaměstnán
- **podpora zaměstnanosti:**
 - * rozšířit škálu veřejně prospěšných prací (VPP)
 - * jako příklad letní úklidové práce („zelená Břeclav“)
 - * z VPP i roky na důchod
 - * nezaměstnaní by mohli být vhodně vybráni a proškoleni pro asistenční nebo odlehčovací služby
- zavést **ekvivalent civilní vojenské služby** (hl. pro asistenční a odlehčovací služby)
- **kluby důchodců**
- **sociální dopravní obsluha** ohrožených rodin, zde současně:
 - * rozvoz klientely do zařízení, škol, dílen
 - * společně s otázkou „co to je“ - tato služba pravděpodobně ve městech na JM příliš rozšířena není
- často neuvedeno nic nebo v textu „*zatím jsme na začátku, sbíráme síly*“, *pojmenování takových služeb je žádoucí*“, „*řešení nevíme, ale nebude-li, výrazně naroste chudoba*“, „*proces ještě nezačal, s výčtem souhlasíme*“, „*zatím jsme řešili pouze věci plynoucí ze zákona, potřebné to je*“;

Navrhované souhrnná řešení:

- v rámci KPSS zajistit udržitelnost existujících do zákona nezařazených služeb
- pro KPSS získat zástupce Úřadů práce a zástupce dalších útvarů městských úřadů (správa majetku, správa budov, doprava) – propojenost služeb

3.3 AKTIVNÍ ZAPOJENÍ UŽIVATELŮ V PROCESECH KPSS VE MĚSTECH JM

(otázka č. 11)

Tento jev byl identifikován prostřednictvím otázky: „**Jaké máte zkušenosti s aktivní účastí uživatelů v KPSS ve vašem městě. Co se povedlo, co tomu předcházelo?**“

Z odpovědí jsme získali mimořádně obsáhlý výčet aktivit, hodně optimistických postojů, uživatelé se zřejmě dostávají do hry. Pokud někteří zkušenosti neuvádí, zatím je většinou nemají, ve srovnání s jinými otázkami je jich méně. Úspěšnost je v tomto ohledu vzpomínána jako důsledek trvalé systematické práce (opakovaně podávané informace v městských novinách, v regionální televizi, návštěvy a informace na schůzích společenských organizací, osobní pohovory s vytipovanými občany).

Co se daří, co úspěšnost ovlivňuje:

- **motivování veřejnosti, uživatelů:**
 - * vzbudili jsme zájem, navázali kontakty, povedlo se uživatele oslovit
 - * dost rozeslaných dotazníků se nám vrací
 - * na druhou stranu je doporučována cílená distribuce dotazníků
 - * přínosem naše aktivní naslouchání jejich zájmů a potřeb
 - * motivuje osobní ocenění, pochvala
 - * upozornili nás na malou informovanost
 - * zapojili se do přípravy veletrhu (k sociálním službám?)
- **osobní komunikace s uživateli, besedy a další setkání:**
 - * cení možnost do toho mluvit, své zde prožívané rovné postavení
 - * přivedli další kolegy
 - * přinášejí zkušenosti o tom, jak sociální služby fungují
 - * pevnější vztah vzniká v momentě zpětné vazby, když uživatel dostává zpětnou vazbu, že jeho iniciativa byla respektována, využita
- **zapojování uživatelů do práce v pracovních skupinách:**
 - * daří se hlavně u seniorů a lidí zdravotně postižených, velmi slabé u mládeže
 - * vidí a účastní se toho, jak jsou jejich náměty rozpracovány
 - * pomoc při zpracování výstupů komunitních plánů
 - * někdy spojeno s (i nereálným) očekáváním brzkých změn k lepšímu
 - * cení možnost do toho mluvit
- **politická podpora, účast zastupitelů v procesech KPSS:**
 - * jejich aktivní zapojení a zájem o řešení problémů lidé vidí a oceňují
- **zapojení členů společenských organizací v regionu (spolky, sdružení apod.)**
 - * pokud je toto vzpomínáno, pak jako úspěšná aktivita (např. při distribuci dotazníků)
- **přínosy z účasti na PROJEKTU, aktivity „vyškolených členů triád“:**
 - * jako příčina úspěchů jmenována aktivní činnost triády ve městě, trvalá možnost vzájemných konzultací

Podněty pro kulaté stoly:

- v odpovědích na tuto otázku nalézáme množství podnětů a inspirací pro přípravu **kulatých stolů**, které pojmáme jako určité završení jedné z důležitých etap procesu KPSS
- tam doporučujeme nezapomenout na ocenění dosavadních zkušeností, mluvit při tom o konkrétních lidech, nebát se uvádět poznatky z jiných měst

3.4 PROBLÉMY PŘI ZAJIŠŤOVÁNÍ SPOLUPRÁCE S UŽIVATELI

(otázka č. 12)

Tento jev byl identifikován prostřednictvím otázky: **“Při spolupráci s uživateli se vám možná také něco nepovedlo. Pokud se tak stalo, můžete uvést jak byste do toho šli, kdybyste teprve začínali?”**

Také zde jsme obdrželi převážně optimistické odpovědi, vzpomínané neúspěchy jsou chápány jako podněty pro zlepšení aktivit, pro zaměření pozornosti na tuto oblast. Přibližně třetina začínajících konstatuje „začínáme, zatím nevíme“ nebo neuvádí nic.

Jmenované oblasti:

- zlepšit **informovanost veřejnosti**, zejména uživatelů:
 - * více náročných **osobních kontaktů**, v nich objasňování fungování KPSS, spolupráce, uvádění příkladů,
 - * **dotazníky** v jiné formě a jinak distribuované (možná cíleně k jednotlivým skupinám uživatelů)
- malá nebo žádná **spoluúčast ve skupinách**:
 - * nepřizpůsobiví občané
 - * lidé ohrožení závislostmi
 - * mladí lidé
- zapojovat **další spolupracovníky** (sociální kurátoři, protidrogoví koordinátoři)
- při vyhledávání a spolupráci **s uživateli**:
 - * někteří z účastníků zatím svou roli nechápou, možná ani nepochopí, nutno oslovit další
 - * senioři by někdy chtěli řešit všechny své problémy, nejen ty co spadají do KPSS
 - * více práce přímo v terénu
 - * spíše než plošné oslovení je přínosnější přizvat ke spolupráci vytipované osoby
- **další oblasti rezerv**:
 - * využívání místního tisku, regionální televize
 - * intenzivnější a viditelnější zapojení obecního úřadu

3.5 ZMĚNY A ÚSKALÍ JAKO DŮSLEDKY DOSAVANÍHO KPSS VE MĚSTECH JM

(otázka č. 13)

Na určitou bilanci dosavadních přínosů KPSS byla zaměřena otázka: **„Co si myslíte, že se ve vašem městě díky dlouhodobému KPSS již změnilo. Co zejména považujete za úspěch, co se dosud přes značné vynaložené úsilí nepovedlo?“**

Ve městech s pokročilejším KPSS vesměs převažuje pozitivní bilancování, spíše než o negativa jde o pojmenování dosud otevřených problémů. Města, kde se s KPSS začíná, uvádějí první konkrétní úspěchy.

Úspěšné oblasti:

- **zlepšující se komunikace mezi partnery**:
 - * nejčastěji uváděna spolupráce zadavatelů s poskytovateli
 - * také spolupráce mezi poskytovateli včetně subjektů NNO
 - * aktivní zapojení nových subjektů
- zlepšená **informovanost veřejnosti**, rostoucí **spokojenost uživatelů**:
 - * veřejnost lépe sociální služby vnímá, orientuje se v nich (vzniklé adresáře služeb)
 - * občané vítají možnost své spoluúčasti, chápou, že služby jsou pro všechny
 - * vzrostlo zapojení uživatelů v procesu KPSS

- **systémové úspěchy v KPSS:**
 - * byla vytvořena základna sociálních služeb, nastaveny finanční toky
 - * nastartovalo odborné sociální poradenství, začala pracovat protidrogová služba
 - * snadněji jsou obhajovány požadavky na finanční zabezpečení sociálních služeb
 - * pojmenování zcela chybějících služeb
 - * stanovení priorit v sociálních službách
- roste **politická podpora KPSS:**
 - * s ní také podpora konkrétních aktivit a investic v oblasti
 - * rozvinuta vážná debata o změně financování v oblasti
- **konkrétní výsledky:**
 - * Azylový dům pro ženy a matky
 - * noclehy pro občany bez přístřeší
 - * půjčovna rehabilitačních pomůcek

Dosud se plně nedaří:

- vážnoucí **kommunikace mezi hlavními aktéry KPSS:**
 - * vztahy mezi poskytovateli
 - * zapojení všech příspěvkových organizací města do procesu KPSS
- **při práci s veřejností:**
 - * lidé nám někdy nerozumí odborné terminologii, pojmy se jim pletou
 - * nízká spolupráce s motivem „nepotřebuji, neřeším“
- nízká **politická podpora KPSS:**
 - * týká se to zapojení širší politické reprezentace
 - * plán ohrožen díky krátkému požadovanému termínu zpracování programu (KrÚ)
- **konkrétní bílá místa:**
 - * jen pomalu se zapojují ostatní správní obce
 - * dosud nebyl získán samostatný koordinátor KPSS v regionu
 - * veřejnost lépe sociální služby vnímá, orientuje se v nich

3.6 DOBROVOLNÍCI V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH VE MĚSTECH JM

(otázka č. 14)

Na práci dobrovolníků v sociálních službách byla zaměřena otázka: „***V sociálních službách pracuje velké množství dobrovolníků, kteří mnohdy nemají pro výkon činnosti potřebnou odbornou kvalifikaci. Často se jedná o činnosti velmi obtížně zastupitelné. Ve kterých oblastech je jejich přítomnost zvláště potřebná? Co doporučujete pro zajištění jejich potřebné kvalifikace?***“

Pokud s nimi je zkušenost, je hodnocena jejich potřebnost a jsou formulovány náměty, pokud zkušenost není, neuvádí respondenti nic nebo s potřebností prostě souhlasí.

Kde jsou dobrovolní pracovníci potřební:

- týká se především cílových skupin **zdravotně postižení, osoby ohrožení závislostí, staří občané** vyžadující celodenní péči
- jmenovány jsou služby **osobní asistence, terénní služby, streetworkeri** v kontaktních centrech
- v malých obcích bez dobrovolných pracovníků **hrozí** s požadavkem na jejich kvalifikaci **až „systémová ohrožení“** (např. při zajištění terénní osobní asistence)
- práci s dobrovolníky chápat nejen jako výkonnou, ale zejména jak učit se, jak nové dobrovolníky získávat

Vzdělávání dobrovolných spolupracovníků

- většinou **hodnoceno jako potřebné**, rozhodnutí o kvalifikaci je správné
 - * někdy je požadovaná kvalifikace přeceňována, není tak důležitá (péče v domácnosti, starost o rodinné příslušníky)
 - * zrušit požadavek odborné střední školy, stačí jakákoli maturita a odborné kurzy
 - * se změnou zákona uznat dlouhodobým spolupracovníkům v určitém věku (např. 50 let) dosavadní praxi
 - * osobnostní vlastnosti jsou mnohdy důležitější než kvalifikační osvědčení
 - * vytvářet fungující síť dobrovolnických center
- problémy a doporučení **v oblasti odborného vzdělávání**
 - * doporučeno zajišťovat jej bezplatně, např. prostřednictvím dotovaných projektů
 - * realizovat jej pouze ve veřejných školách
- **odborné akreditované kurzy**
 - * zajišťovat je přímo v regionech
 - * zařazovat zde výcvik výkonů speciální činnosti (přímá obslužná pomoc, pacienti s Alzheimerovou nemocí aj.)
 - * zajistit dostatečnou kapacitu kurzů

3.7 POZICE NNO V ŘÍDÍCÍCH STRUKTURÁCH KPSS VE MĚSTECH JM

(otázka č. 15)

Tento jev navozovala otázka: „**Podle zákona mají všichni účastníci KPSS stejné postavení, jsou si navzájem rovni. Ne vždy tomu podle našich informací odpovídá pozice NNO v řídicích strukturách jednotlivých regionů. Jaké máte v této oblasti zkušenosti. Co pro další období doporučujete?**“

K problematice se vyjádřili téměř všichni dotazovaní, přičemž většinou problémy v nerovném postavení nevidí a zaměřují se více na úroveň vztahů a spolupráce v řídicích strukturách KPSS než na případné rozdíly při přidělování dotací. Respondenti často uvádějí, že v regionu NNO nemají nebo v této oblasti nemají zkušenosti

Charakteristika postavení NNO v procesu KPSS:

- téměř **v polovině měst nevidí v této oblasti problém**, spolupráci hodnotí jako dobrou, k tomu také připomínáno:
 - * město činnost NNO podporuje
- při **hodnocení vztahů v řídicích strukturách** je vzpomínáno:
 - * nerovnoprávnost v triádě nevidím
 - * spektrum NNO se díky spolupráci a jejich oslovování rozšiřuje
- v souvislosti **s rozdělováním finančních prostředků** evidujeme názory:
 - * charita dělá jen zdravotní služby, zastoupena ve výboru je
 - * os státu na sociální služby u nás léta ani korunu, poskytovatelé by si měli být rovni
 - * někdy od NNO vnímáme problém jejich otevřenosti v informovanosti o finančních otázkách, změň tohoto postoje by přispěla ke zlepšení vztahů
 - * v této oblasti jsou **oslabeni hlavně uživatelé**, jejich názory nebývají vyslyšeny

Co je doporučováno:

- nadále **spolupracovat**, kontakty rozšiřovat
- v oblasti **finančního zabezpečení** služeb:
 - * zpracovávat a vyhodnocovat přehledy o dotacích z měst, změnit kritéria pro poskytování dotací
 - * brát představitele NNO jako rovné partnery

- * pro rovný vztah mezi zřizovateli je obecně žádoucí, aby finanční toky byly průhledné a kritéria poskytování dotací jasná

Podněty pro kulaté stoly:

- problém zde otvírat pouze v případě, že jej v regionu vnímáme, na otázky v této oblasti být připraveni
- dobrou práci poskytovatelů a spolupráci poskytovatelů z NNO a příspěvkových organizací ocenit

3.8 NÁMĚTY PRO STŘEDNĚDOBÝ PLÁN KPSS NA JM

(otázka č.16)

Námětům pro střednědobý plán byla věnována poslední otázka v dotazníku: „**Můžete uvést své náměty pro připravovaný střednědobý plán KPSS na Jižní Moravě?**“

Náměty, podložené zkušenostmi z dosavadní práce v oblasti KPSS byly touto cestou získány z osmi měst, získané podněty nesporně přispějí k objektivnímu zaměření střednědobého plánu.

Doporučení pro připravovaný střednědobý plán KPSS na JM:

- do skupiny **systemových priorit** směřují doporučení:
 - * věnovat pozornost pokrytí celého území kraje, včetně malých obcí
 - * jak uspokojit pokud možno všechny potřeby v rámci území Jihomoravského kraje
 - * průhledný a odůvodněný systém poskytování dotací na sociální služby
 - * intenzivní působení na politické reprezentace měst s cílem docílit důsledné požadování a podporu KPSS
- věnovat pozornost **kvalitě a rozšíření služeb:**
 - * terénní služby
 - * pečovatelské a asistenční služby
- **konkrétní doporučení:**
 - * získat poskytovatele pro služby dospělým a dětem s psychickým (případně i fyzickým) postižením
 - * finančně podporovat takové služby, díky kterým mohou sociálně potřební občané žít doma
- zda a jak **navázat na PROJEKT PARTNERSTVÍ**
 - * ve spolupráci pokračovat, osvědčilo se vzájemné předávání zkušeností
 - * v další činnosti se zaměřit také na:
 - ◇ otevřenější vzájemnou komunikaci
 - ◇ ověřování formulovaných hypotéz v oblastech, jejíž důležitost považuje většina zúčastněných za vysokou
 - ◇ budovat a zkvalitňovat dostupný informační systém
 - * svou činnost přizpůsobit prioritám jednotlivých měst

Podněty pro kulaté stoly

- o projektu PARTNERSTVÍ zde informovat, jmenovat jeho přínosy a možnosti
- uvést také některé příklady z jiných měst, které se mohou stát inspirací a podnětem pro příští činnost v našem městě

4. ZÁVĚR

Poznatky z dotazníkového šetření budou zahrnuty do závěrečné zprávy z celého řešení zakázky.